

Datum: 2019-11-29
Verksamhetskod: 8213

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 STOCKHOLM

SOU 2019:23 Styrkraft I funktionshinderspolitiken

(dnr S2019/02213/FST)

Länsstyrelsen Västernorrland yttrar sig härmed över Socialdepartementets betänkande Styrkraft i funktionshinderspolitiken (SOU 2019:23).

Sammanfattning och övergripande synpunkter

Länsstyrelsen Västernorrland tillstyrker utredningens förslag om styrning av myndigheter genom förändring av förordning 2001:526. Länsstyrelsen avstyrker dock den föreslagna samhällsstyrningsmodellen med anledning av behov av högre krav på tydlig styrning inom funktionshinderspolitiken.

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens bedömning om att kommuner och landsting/regioners arbete inom funktionshinderspolitiken är avgörande för genomförandet av det nationella målet. Mot bakgrund av detta ser Länsstyrelsen sitt uppdrag att stödja kommuner och landsting/regioner som en viktig del i detta arbete och att detta inte uppmärksammas tillräckligt i utredningen. Länsstyrelserna bör även fortsättningsvis ha ett tydligt uppdrag att stödja kommuner och landsting/regioner inom funktionshinderspolitiken.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om prioriterade samhällsområden, men saknar tydligt preciserade effektmål. Länsstyrelsen avstyrker förslaget om tillsättandet av en tillfällig nationell samordnare. Funktionshinderspolitiken bör präglas av långsiktighet. Länsstyrelsen ser även risker med rollfördelningen gentemot nuvarande aktörer inom funktionshinderspolitiken.

Särskilda synpunkter

5. Att göra rätt från början - universell utformning

5.1 En vägledande princip för politiken

Länsstyrelsen Västernorrland delar betänkandets bedömning om att principen om universell utformning bör användas som vägledande princip i genomförande av den nya funktionshinderpolitiken. Principerna för universell utformning ger inkluderande perspektiv och tankesätt som kan vara till stor nytta för

samhällsbygge som inkluderar personer som lever med funktionsnedsättningar. Länsstyrelsen saknar dock en tydligare instruktion av hur den universella utformningen ska ske rent praktiskt på myndighetsnivå och hur den ska vara en del av styrningen och genomförandet av den nya funktionshinderspolitiken.

6. En god grund för styrning och uppföljning

6.1 En modern styrning genom samverkan

Länsstyrelsen Västernorrland är positiva till utredningens förslag om att samtliga myndigheter fortsatt ska styras genom förordning 2001:526. Länsstyrelsen ser också positivt på att FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ska vara en utgångspunkt i arbetet. Det är också nödvändigt att krav på aktiv involvering av funktionshindersrörelsen ställs.

Länsstyrelsen bedömer dock att den föreslagna styrmodellen för funktionshinderspolitiken inte skapar tillräckliga förutsättningar för genomslag av funktionshinderspolitiken. Den föreslagna samhällsstyrningsmodellen har lovvärda ambitioner om att undvika detaljstyrning och ge en större frihet för berörda aktörer att verka inom området. Länsstyrelsen bedömer dock att genomförandet av funktionshinderspolitiken inte möjliggörs med stöd av en sådan styrningsmodell. Kunskapen inom funktionshinderspolitiken är generellt låg. Länsstyrelsen ser därför ett behov av en starkare och tydligare styrning av funktionshinderspolitiken än vad utredaren föreslår. Idag styrs samtliga myndigheter av bland annat förordning 2001:526 och ansvaret utifrån FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Trots detta går utvecklingen mot det nationella målet långsamt och det är få myndigheter som genomför tillräckliga insatser inom området.

Länsstyrelsen ser en risk i att funktionshinderspolitiken i och med förslaget prioriteras bort i konkurrens med myndigheters kärnuppdrag och andra tvärsektorieella frågor med starkare statlig styrning. Genom en mer kraftfull styrning ställs högre krav på myndigheter vilket skapar förutsättningar för en ökad prioritering av funktionshinderspolitiken hos respektive myndighet. En sådan styrning skulle kunna bestå av ändringar av myndigheters instruktion och/eller särskilda regeringsuppdrag som komplement till dem föreslagna förändringar av förordning 2001:526 och ansvar till myndigheter inom de sju föreslagna prioriterade samhällsområdena.

6.2.3 Utvecklingskraft lokalt och regionalt

Länsstyrelsen Västernorrland delar utredningens bedömning om att kommuner och landsting/regioners arbete inom funktionshinderspolitiken är avgörande för genomförandet av det nationella målet.

Länsstyrelserna har under 2018–2020 i uppdrag att, i samverkan med Myndigheten för delaktighet (MFD) och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), stödja

kommuner och landsting i genomförandet av deras funktionshinderspolitiska strategier och planer. Genom uppdraget har länsstyrelserna betydligt mer kraftfullt kunnat verka för genomslaget av funktionshinderspolitiken i länet, jämfört med tidigare förordningsstyrt arbete utan särskild finansiering.

Styrning och uppföljning i praktiken

7.2 Mål och samhällsområden

Länsstyrelsen Västernorrland är positiv till att utredningen identifierat prioriterade samhällsområden för funktionshinderspolitiken. Att särskilda samordningsmyndigheter, såsom Myndigheten för delaktighet (MFD) och Länsstyrelserna, utses är också en styrka och möjliggör nödvändig samverkan inom respektive samhällsområde. Det är också positivt att utredningen föreslår att andra relevanta myndigheter inom dessa områden får särskilda uppdrag att medverka i arbetet.

Länsstyrelsen bedömer dock att utredningens förslag om effektmål för respektive samhällsområde är alltför otydliga och generella för att kunna utgöra en politisk styrning inom respektive område i relation till det breda nationella målet för funktionshinderspolitiken.

I det effektmål som fokuserar på hälso-och sjukvård samt tandvård saknar Länsstyrelsen ett jämlikhetsperspektiv. Jämlikhet nämns i övriga effektmål och är högst relevant för att nå det nationella målet. Idag pekar ett antal indikatorer på en stor ojämlikhet gällande tillgång till bland annat cancervård och tandvård för personer med funktionsnedsättning jämfört med övrig befolkning.

8. En nationell samordnare främjar funktionshinderspolitiken

Länsstyrelsen Västernorrland delar bedömningen att den nya funktionshinderspolitiken behöver stark politisk uppbackning. Länsstyrelsen bedömer däremot att tillsättandet av en nationell samordnare är alltför kortsiktigt för att nå en långsiktig funktionshinderspolitik med tydlig politisk uppbackning. Länsstyrelsen ser risker i rollfördelning i funktionshinderspolitiken. Detta gäller en eventuell samordnares roll gentemot andra centrala aktörer inom området, så som bland annat Myndigheten för delaktighet och den planerande Institutionen för mänskliga rättigheter. Enligt Länsstyrelsernas instruktion skall Länsstyrelserna dessutom verka för genomslag av nationella mål i respektive län, däribland det nationella målet för funktionshinderspolitiken. De utgångspunkter som utredningen motiverar tillsättandet av en nationell samordnare med anser Länsstyrelsen kan mötas med nuvarande uppdrag på ett mer effektivt och långsiktigt sätt.

Beslut

Beslut i detta ärende har fattats och godkänts av Daniel Gustafsson, Länsråd.
Susanna Elmberger, utvecklare mänskliga rättigheter, har varit föredragande.

Daniel Gustafsson

Länsråd

Susanna Elmberger

Utvecklare Mänskliga rättigheter